

Introduction to Masechet Bechorot
jkelsen@drisha.org

תוספות יום טוב בכורות – הקדמות

אחר חולין סידר בכורות על הסדר הכתוב כמו כן. כי אחר שאמר רק בכל אות נפשך. אמר לא תוכל לאכול בשערך מעשר דגןך וציהרך ובכורות בקרך וצאנך (דברים יב). הרמב"ם:

שמות יג

וידבר ה' אל-משה לאמר
קדש-לי כל-בכור פטר כל-רחם בבני ישראל באדם ובבהמה לי הוא...
והיה כי-יבאך יהוה אל-ארץ הכנעני כאשר נשבע לך ולאבתיך ונתנה לך
והעברת כל-פטר-רחם לה וכל-פטר שגר בהמה אשר יהיה לך הזכרים לה
וכל-פטר חמר תפדה בשה ואם-לא תפדה וערפתו וכל בכור אדם בבניך תפדה
והיה כי-ישאלך בנך מחר לאמר מה-זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים
ויהי כי-הקשה פרעה לשלחנו ויהרג ה' כל-בכור בארץ מצרים מבכר אדם ועד-בכור בהמה עליכן אני
זבח לה כל-פטר רחם הזכרים וכל-בכור בני אפדה
והיה לאות עלידכה ולטוטפת בין עיניך כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים {ס}

Exodus 13

(1) spoke further to Moses, saying, (2) "Consecrate to Me every male first-born; human and beast, the first [male] issue of every womb among the Israelites is Mine." (11) "And when ה' has brought you into the land of the Canaanites, as [God] swore to you and to your fathers, and has given it to you, (12) you shall set apart for ה' every first issue of the womb: every male firstling that your cattle drop shall be ה' ה'. (13) But every firstling ass you shall redeem with a sheep; if you do not redeem it, you must break its neck. And you must redeem every male first-born among your children. (14) And when, in time to come, a child of yours asks you, saying, 'What does this mean?' you shall reply, 'It was with a mighty hand that ה' brought us out from Egypt, the house of bondage. (15) When Pharaoh stubbornly refused to let us go, ה' slew every [male] first-born in the land of Egypt, the first-born of both human and beast. Therefore I sacrifice to ה' every first male issue of the womb, but redeem every male first-born among my children.' (16) "And so it shall be as a sign upon your hand and as a symbol on your forehead that with a mighty hand ה' freed us from Egypt."

ספורנו על שמות י"ג:א-ב'

(א) **קדש לי כל בכור.** שיתחייבו כלם בפדיון כשאר כל הקדש, למען יהיו מותרים בעבודת חול, שלולי הפדיון היו אסורים לעשות כל מלאכת חול, כענין לא תעבוד בבכור שורך ופדיון נפשם הוא הערך

המפורש לבן חדש בפרשת ערכין, בהיות אז זמן פדיונו, כאמרו ופדיוו מבן חדש תפדה:

Sforno on Exodus 13:1-2

(1) they all have to be redeemed just as other sanctified items which cannot be used for their designated purpose can be redeemed; otherwise they are forbidden for secular use. This prohibition is spelled out in Deuteronomy 15,19 in the words "לא תעבוד בבכור שורך", "you are not allowed to perform work with your firstborn ox." The amount designated here by the Torah for redeeming a human being is the minimum applicable mentioned in connection with this legislation in chapter 27 in Leviticus. Whereas a fully mature male over 20 is valued at 50 shekel, the 30 day old infant is valued at 5 shekel.

ספר החינוך י"ח

(א) מִצְוַת קְדוּשׁ בְּכוֹרוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – לְקַדֵּשׁ הַבְּכוֹרוֹת, כְּלוֹמַר שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַיְלָדוֹת הַנוֹלָדִים בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּלוֹמַר יוֹצֵא רֵאשׁוֹן מִרְחֻם הַנִּקְבָּה, בֵּין בְּאֶדָם, בֵּין בְּבִהֵמָה הַזְכָּרִים קֹדֶשׁ לַשֵּׁם, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יג ב) קֹדֶשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶדָם וּבְבִהֵמָה לִי הוּא...
(ב) מִשְׁרָשֵׁי מִצְוָה זוֹ. שֶׁרָצָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְזַכּוֹתָנוּ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה בְּרֵאשִׁית פְּרִי, לְמַעַן יֵדַעַת כִּי הַכֹּל שָׁלוֹ, וְאִין לוֹ לְאָדָם דְּבַר בְּעוֹלָם רַק מָה שֶׁיִּחַלֵּק לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּחֲסִדָּיו. וְיֵבִין זֶה בְּרֵאשִׁית פְּרִי, שֶׁיִּגַּע הָאָדָם כְּמָה יִגְעוֹת וְטָרַח כְּמָה טָרַחִים בְּעוֹלָמוֹ, וְהִגִּיעַ לְזִמְנָא שֶׁעָשָׂה פְּרִי, וְחָבִיב עָלָיו רֵאשִׁית פְּרִי כְּכַבֵּת עֵינוֹ, מִיָּד נֹתְנָה לַהֲקַב"ה וּמִתְרוֹקֵן רְשׁוֹתָיו מִמֶּנּוּ וּמִכְנִיסוֹ לְרְשׁוֹת בּוֹרְאוֹ. וְעוֹד לְזַכֵּר הַנֶּס הַגָּדוֹל שֶׁעָשָׂה לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּבִכּוּרֵי מִצְרַיִם, שֶׁהֲרֹגָם וְהִצִּילָנוּ מִיָּדָם.

במדבר פרק ג

(יא) וידבר ה' אל משה לאמר:
(יב) ואני הנה לקחתי את הלויים מתוך בני ישראל תחת כל בכור פטר רחם מבני ישראל והיו לי הלויים:
(יג) כי לי כל בכור ביום הכתי כל בכור בארץ מצרים הקדשתי לי כל בכור בישראל מאדם עד בהמה לי יהיו אני ה':

רש"י על במדבר ג' י"ב

(א) ואני הנה לקחתי. ואני מהיכן זכיתי בהן מתוך בני ישראל שיהיו ישראל שוכרין אותן לשרות שלי? ע"י הבכורות זכיתי בהם ולקחתיים תמורתם. לפי שהיתה העבודה בבכורות, וכשחטאו בעגל נפסלו, והלויים שלא עבדו ע"ז נבחרו תחתיהם (עי' זבחים ק"ב):

Rashi on Numbers 3:12

(1) AND I, BEHOLD I HAVE TAKEN [THE LEVITES FROM AMONG THE CHILDREN OF ISRAEL] — This means: And I — whence do "I" claim the right on them from among the children of Israel, that the Israelites should have to hire them (cf. Rashi on v. 8) for My service? It is through the firstborn — to whom I surely have a title — that I have a claim on them (the

Levites) and so I take them in their (the firstborns') stead. For originally the service (the priestly functions) was performed by the firstborn, but when they (the Israelites and among them their firstborn too) sinned by worshipping the golden calf they became disqualified, and the Levites who had not worshipped the idol were chosen in their stead.

משנת ארץ ישראל בכורות – הקדמות

בשלושה בכורות הכתוב מדבר:

1. בכור אדם
2. בכור בהמה טמאה
3. בכור בהמה טהורה

שמות פרק כב

(כח) מלאתך ודמעך לא תאחר בכור בניך תתן לי:
(כט) כן תעשה לשרך לצאנך שבעת ימים יהיה עם אמו ביום השמיני תתנו לי:

ויקרא פרק כז

(כו) אך בכור אשר יבכר לה' בבהמה לא יקדיש איש אתו אם שור אם שה לה' הוא:
(כז) ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך ויסף חמשתו עליו ואם לא יגאל ונמכר בערכך:

במדבר פרק יח

(טו) כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה' באדם ובבהמה יהיה לך אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה:
(טז) ופדויו מבן חדש תפדה בערכך כסף חמשת שקלים בשקל הקדש עשרים גרה הוא:
(יז) אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחח לה':
(יח) ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין לך יהיה:

שמות פרק לד

(יט) כל פטר רחם לי וכל מקנך תזכר פטר שור ושה:
(כ) ופטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו כל בכור בניך תפדה ולא יראו פני ריקם:

שמות פרק כב

(כח) מלאתך ודמעך לא תאחר בכור בניך תתן לי:
(כט) כן תעשה לשרך לצאנך שבעת ימים יהיה עם אמו ביום השמיני תתנו לי:

במדבר פרק יח

(טו) כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה' באדם ובבהמה יהיה לך אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה:
(טז) ופדויו מבן חדש תפדה בערכך כסף חמשת שקלים בשקל הקדש עשרים גרה הוא:
(יז) אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחח לה':
(יח) ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין לך יהיה:

דברים פרק טו

(יט) כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש לה' אלקיך לא תעבד בבכר שורך ולא תגז בכור צאנך:

(כ) לפני ה' אלקיך תאכלנו שנה בשנה במקום אשר יבחר ה' אתה וביתך:

(כא) וכי יהיה בו מום פסח או עור כל מום רע לא תזבחנו לה' אלקיך:

(כב) בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדו כצבי וכאיל:

דברים פרק יד

(כג) ואכלת לפני ה' אלקיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכרת

בקרך וצאנך למען תלמד ליראה את ה' אלקיך כל הימים:

מעשר בהמה

ויקרא פרק כז

(ל) וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ לה' הוא קדש לה':

(לא) ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמשתו יסף עליו:

(לב) וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבר תחת השבט העשירי יהיה קדש לה':

(לג) לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו ואם המר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קדש לא יגאל:..

משנה תורה, הלכות בכורות א'

(א) מִצְוַת עֲשֵׂה לְהַפְרִישׁ כָּל פֶּטֶר רֶחֶם הַזְּכָרִים בֵּין בָּאָדָם בֵּין בְּבִהֶמָה טְהוֹרָה בֵּין מִמִּין הַחֲמוֹר. בֵּין שֶׁהָיוּ שְׁלָמִים בֵּין שֶׁהָיוּ טְרֵפוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יג ב) "קֹדֶשׁ לִי כָל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בְּבִנִי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבְבִהֶמָּה". וְכָלֵן לִכְהֻנָּה:

(ד) מִצְוָה לְהַקְדִּישׁ בְּכוֹר בְּהֶמָּה טְהוֹרָה וַיֹּאמֶר הָרִי זֶה קֹדֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים טו יט) "תִּקְדֹּשׁ לַה' אֱלֹקֶיךָ" וְאִם לֹא הִקְדִּישׁוּ הָרִי זֶה מִתְקַדֵּשׁ מֵאֲלִיו וּקְדָשְׁתּוּ מִרְחֶם: